

Cykly

Jiří Zacpal

KATEDRA INFORMATIKY
UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

KMI/ZPP1 Základy programování v Pythonu 1

Řešení úkolu z minulé hodiny


```
znak="G"
print(f"Zadaný znak je {znak}")
if (znak >= 'a') and (znak <= 'z'):
    print('Malé písmeno.')
elif (znak >= 'A') and (znak <= 'Z'):
    print('Velké písmeno.')
elif (znak >= '0') and (znak <= '9'):
    print('Číslice.')
elif (znak == '!'):
    print('Vykřičník.')
elif (znak == '?'):
    print('Otazník.')
elif (znak == '*'):
    print('Hvězdička.')
elif (znak == '@'):
    print('Zavináč.')
elif (znak == '#'):
    print('Křížek.')
else:
    print('Jiný znak.')
```

Zadání 1. příkladu

Napište program, který pro zadané číslo n postupně vytiskne na obrazovku trojúhelníky, které budou mít $i+1$ řádků a $2*i+1$ sloupců ($i=1,\dots,n$). Maximální hodnota n bude 11 (součástí programu musí být i test přípustnosti n).

```
C:\WINDOWS\system32\cmd.exe

X
XXX

X
X X
XXXXX

X
X X
X X
XXXXXXX

X
X X
X X
X X
XXXXXXXXX

Press any key to continue . . .
```

Podmínky vypracování příkladu

- Za každý příklad může student získat **0-15 bodů**.
- Body se strhávají v těchto případech:
 - Řešení je **nekompletní**; byla opomenuta nějaká část, mezní hodnoty vstupů apod.
 - Student odevzdával velmi **neodladěné** řešení, i když jej poté opravil.
 - Řešení je sice funkční, ale program vypadá obzvláště **odpudivě**.
 - Student vypracoval své řešení s **pomocí** jiného studenta a tuto spolupráce předem oznámil.
 - Student odevzdal řešení **po termínu**.
- Řešení student odevzdá elektronicky do **31.10.2022**.

Cykly

Motivace

- Vypište prvních 5 přirozených čísel

```
print("1")  
print("2")  
print("3")  
print("4")  
print("5")
```

- Vypište prvních n přirozených čísel

```
if (n >= 1):  
    print("1")  
if (n >= 2):  
    print("2")
```

...

Příklad

- Vypište prvních 5 přirozených čísel

```
print("1")  
print("2")  
print("3")  
print("4")  
print("5")
```

- Lze úkol splnit tak, aby příkaz tisku byl při každém kroku stejný?

```
i=1  
print(i)  
i=2  
print(i)  
i=3  
print(i)  
i=4  
print(i)  
i=5  
print(i)
```

Cyklus FOR

Cyklus for

- syntaxe:

```
for proměnná in sekvence:  
    příkazy
```

Funkce RANGE

- Slouží k vytvoření sekvence celých čísel.
- Syntaxe

`range(start, stop, krok)`

- nepovinný argument `start` určuje první číslo sekvence (není-li uveden, je první číslo 0),
- povinný argument `stop` určuje poslední číslo sekvence, které již v sekvenci není,
- nepovinný argument `krok` ovlivňuje výpočet následujícího čísla v sekvenci.

- Příklady:

`range(10)` # sekvence: 0, 1, 2, ..., 9

`range(1, 11)` # sekvence: 1, 2, 3, ..., 10

`range(0, 10, 2)` # sekvence: 0, 2, 4, 6, 8

`range(0, 5, 10)` # sekvence: 0

`range(0, 0)` # prázdná sekvence

`range(0)` # prázdná sekvence

`range(10, 0, -2)` # 10, 8, 6, 4, 2

`range(-10, 0)` # -10, -9, -8, ..., -1

Příklad

- Postupně si vyzkoušíme vytisknout jednotlivé sekvence:

```
for i in range(10):  
    print (i)  
for i in range(1, 11):  
    print (i)  
for i in range(0, 10, 2):  
    print (i)  
for i in range(0, 5, 10):  
    print (i)  
for i in range(0, 0):  
    print (i)  
for i in range(0):  
    print (i)  
for i in range(10, 0, -2):  
    print (i)  
for i in range(-10, 0):  
    print (i)
```

Příklad

- Vypište prvních n přirozených čísel

n=20

```
for i in range(1,n+1):  
    print (i)
```

Úkol

- Napište cyklus, který pro zadané číslo n vypočítá součet přirozených čísel, menších nebo rovno n .

- Řešení:

```
n = 9
```

```
soucet=0
```

```
for i in range(1,n+1):
```

```
    soucet+=i
```

```
print(f"Součet je: {soucet}.")
```

Příklad

- Všimnete si, že proměnná `i` je nastavena před každým vykonáním těla cyklu. Její změnou tedy nelze ovlivnit počet opakování.

```
for i in range(10):  
    print(i)  
    i = i + 1
```

- Po skončení cyklu bude mít proměnná vazbu na číslo poslední iterace:

```
i = 5  
for i in range(10):  
    print(i)  
print(i)
```

Příklad

- Co když budeme chtít vytisknout všechna sudá čísla menší nebo rovno než zadané číslo?
- První způsob:

```
n = 10
for i in range(1,n+1):
    if i % 2 == 0:
        print(i)
```

- Druhý způsob:

```
n=10
for i in range(1,(n+2)//2):
    print(2*i)
```

- Třetí způsob:

```
n=10
for i in range(2,n+1,2):
    print(i)
```

Příklad

- Následující program vytiskne všechny dělitele zadaného čísla.

```
n = 100

for i in range(1,n+1):
    if n % i == 0:
        print(i)
```

- Předchozí program stačí mírné upravit a obdržíme program rozhodující o tom, zda je dané číslo prvočíslem.

```
n = 7
pocet_delitelu = 0
for i in range(1,n+1):
    if n % i == 0:
        pocet_delitelu = pocet_delitelu + 1

je_prvocislo = pocet_delitelu == 2
print(je_prvocislo)
```


Příklad

- Algoritmus ještě upravíme takto:

```
n = 7
je_prvocislo = True
for i in range(2,n):
    if n % i == 0:
        je_prvocislo= False
print(je_prvocislo)
```

Příklad – Malá násobilka

```
print("Malá násobilka pomocí cyklu:\n")
for i in range(1,11):
    print(f"\t{i}",end=" ")
print("")
for i in range(1,11):
    print(f"\t{2*i}",end=" ")
print("")
for i in range(1,11):
    print(f"\t{3*i}",end=" ")
print("")
for i in range(1,11):
    print(f"\t{4*i}",end=" ")
print("")
for i in range(1,11):
    print(f"\t{5*i}",end=" ")
print("")
...
```

Příklad – Malá násobilka

- Cykly můžeme vnořovat do sebe:

```
print("Malá násobilka pomocí cyklu:\n")
for i in range(1,11):
    for j in range(1,11):
        print(f"\t{i*j}",end=" ")
    print("")
```

Příklad

- Napíšeme program pro tisk čtverce o straně n složený z hvězdiček:

```
n = 5
```

```
for i in range(n):
```

```
    for j in range(n):
```

```
        print("*",end=" ")
```

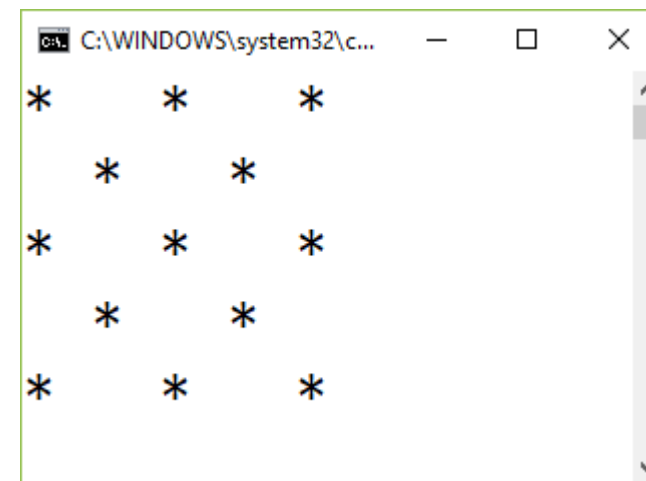
```
    print("")
```

Příklad

- Program modifikujeme pro tisk šachovnice z hvězdiček:

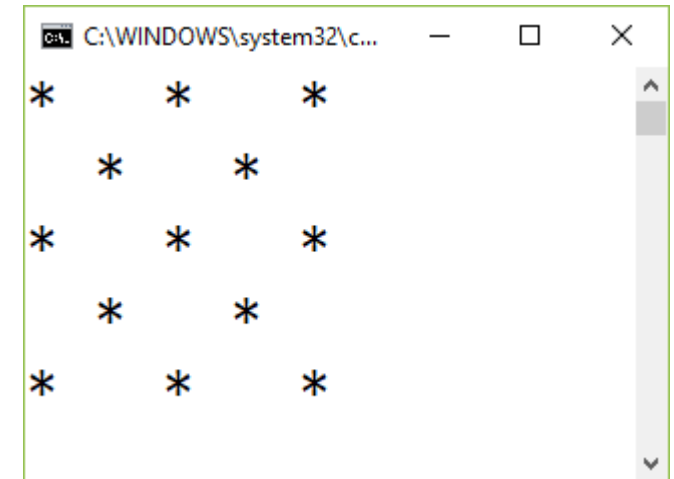
```
n = 5
for i in range(n):
    for j in range(n):
        if (i % 2 == 0 and j % 2 == 0):
            print("*",end=" ")
        elif (i % 2 == 1 and j % 2 == 1):
            print("*",end=" ")
        else:
            print(" ",end=" ")
    print("")
```


Příklad


```
n = 5
for i in range(n):
    for j in range(n):
        if ((i % 2 == 0 and j % 2 == 0) or (i % 2 == 1 and j % 2 == 1)):
            print("*",end=" ")
        else:
            print(" ",end=" ")
    print("")
```


- Prvočíselné dvojče je prvočíslo, které je buď o dva větší, nebo o dva menší než jiné prvočíslo. Vytisknete každou dvojici těchto prvočísel, které jsou menší nebo rovno 100.
- **Příklad výstupu:**

3 5

5 7

11 13

17 19

29 31

41 43

59 61

71 73